

**UCHWAŁA NR XXI/158/2016
RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

z dnia 24 maja 2016 r.

**w sprawie usunięcia przeszkód uniemożliwiających kompleksowe unieszkodliwienie odpadów
niebezpiecznych po dawnych Zakładach Chemicznych w Tarnowskich Górach**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 13 i pkt 16 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r. poz. 1445 z późn. zm.¹⁾) oraz § 9 ust. 3 pkt 3 Statutu Powiatu Tarnogórskiego (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2015 r. poz. 2561 z późn. zm.²⁾)

**Rada Powiatu
uchwala:**

§ 1. Przyjmuje się apel w sprawie usunięcia przeszkód uniemożliwiających kompleksowe unieszkodliwienie odpadów niebezpiecznych po dawnych Zakładach Chemicznych w Tarnowskich Górach, którego treść stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Powyższy apel kieruje się do:

1. Posłów RP Okręgu Wyborczego nr 29 Gliwice oraz nr 31 Katowice,
2. Senatorów RP Okręgu Wyborczego nr 70 i 71 Gliwice oraz nr 74 Katowice,
3. Senackiej Komisji Środowiska,
4. Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa,
5. Prezesa Rady Ministrów,
6. Ministra Środowiska,
7. Ministra Finansów,
8. Ministra Infrastruktury i Budownictwa,
9. Wojewody Śląskiego,
10. Marszałka Województwa Śląskiego,
11. Prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
12. Prezesa Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
13. Głównego Inspektora Ochrony Środowiska,
14. Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach,
15. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tarnogórskiego.

¹⁾Przepisy wprowadzające zmiany opublikowano w: Dz. U. z 2015 r. poz. 1045, poz. 1890

²⁾Przepis wprowadzający zmianę został opublikowany w: Dz. Urz. Woj. Śl. z 2015r. poz. 6038, z 2016 r. poz. 2394

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodniczący Rady Powiatu

Adam Chmiel

APEL

w sprawie usunięcia przeszkód uniemożliwiających kompleksowe unieszkodliwienie odpadów niebezpiecznych po dawnych Zakładach Chemicznych w Tarnowskich Górach.

Rada Powiatu Tarnogórskiego zwraca się z apelem do Parlamentarzystów Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawicieli Rządu RP oraz innych instytucji państwowych, wnosząc o podjęcie i wsparcie działań zmierzających do usunięcia wskazanych w treści formalnych i faktycznych przeszkód, które uniemożliwiają dzisiaj likwidację zagrożenia jakie stwarzają odpady niebezpieczne po dawnych Zakładach Chemicznych w Tarnowskich Górach, poprzez:

- rozwiązanie problemu zobowiązań Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach wobec wierzycieli,
- umorzenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego z nieruchomości Skarbu Państwa,
- wykreślenie przedsiębiorstwa Zakłady Chemiczne "Tarnowskie Góry" w Tarnowskich Górach z Krajowego Rejestru Sądowego,
- uregulowanie stanu formalno-prawnego odpadów zlokalizowanych na zwałowisku nr 1, tj. nieruchomości stanowiącej własność osób prywatnych.

Teren po Zakładach Chemicznych "Tarnowskie Góry" zlokalizowany w północnej części Tarnowskich Gór od stuleci był miejscem prowadzenia działalności przemysłowej. Powstałe w 1922 r. przedsiębiorstwo państwowe stało się z biegiem lat jednym z największych w kraju producentów chemicznych związków nieorganicznych. Z uwagi na niską świadomość ekologiczną odpady z produkcji deponowane były przez dziesięciolecia na zwałowiskach wokół zakładu bez odpowiedniego zabezpieczenia. Łączna ilość tych odpadów została oszacowana w latach dziewięćdziesiątych XX wieku na 1,5 mln m³. Działania te doprowadziły do skażenia głównie gleby, wód powierzchniowych oraz podziemnych. Zanieczyszczenia wymywane ze zwałowisk przedostają się do wód podziemnych, piętra czwartorzędowego i z uwagi na nieciągłość warstwy izolacyjnej dalej w głąb piętra triasowego, który stanowi na przedmiotowym obszarze Główny Zbiornik Wód Podziemnych 330 - Gliwice, stanowiący rezerwuuar wody pitnej dla północno-zachodniej części aglomeracji górnośląskiej. Zbiornik ten obejmuje swoim zasięgiem 14 gmin: Tarnowskie Góry, Zbrosławice, Tworóg, Świerklaniec, Radzionków, Wielowieś, Toszek, Rudziniec, Pyskowice, Sośnicowice, Gliwice, Zabrze, Bytom i Piekary Śląskie. Okolicznością ponaglącą jest fakt, że zalegające na zwałowiskach odpady niebezpieczne ciągle stanowią zagrożenie dla zbiornika wód podziemnych. Stąd likwidacja zagrożenia powinna zostać zakończona jak najprędzej.

Pod koniec lat dziewięćdziesiątych XX wieku ówczesny likwidator przedsiębiorstwa rozpoczął działania zmierzające do trwałego ograniczenia zanieczyszczenia środowiska pierwiastkami charakterystycznymi dla "historycznej" działalności zakładu, takimi jak: bor, bar, cynk, ołów i kadm. W tym celu wybudowano na powierzchni ponad 13 ha składowisko odpadów niebezpiecznych, na które zgodnie z założeniami i zatwierdzoną technologią powinny trafić wszystkie odpady poprodukcyjne. Tereny po wydobyciu odpadów i zabudowaniu ich w składowisku powinny być poddane rekultywacji biologicznej.

Całość zagadnień związanych z przywróceniem środowiska do stanu właściwego ujęta została pod nazwą: "Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych "330 - Gliwice" poprzez kompleksowe unieszkodliwienie odpadów wraz z rekultywacją terenów skażonych Zakładów Chemicznych "Tarnowskie Góry" w Tarnowskich Górach w likwidacji".

Od 2008 r. w związku z likwidacją przedsiębiorstwa i nabyciem terenu do zasobu Skarbu Państwa powyższe działania kontynuuje Starosta Tarnogórski wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej. Dotychczas do składowiska wbudowano ponad 1 mln m³ odpadów. Do unieszkodliwienia pozostaje jeszcze ok. 425 tys. m³ odpadów oraz teren do rekultywacji o pow. ponad 36 ha. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że większa część odpadów w ilości ok. 272 tys. m³ zalega na zwałowisku nr 1 zlokalizowanym na terenie o pow.

ponad 10 ha, do którego Starosta nie posiada tytułu własności. W 2004 roku Agencja Mienia Wojskowego sprzedała te tereny osobom prywatnym pomimo tego, że zaległy na nich odpady po Zakładach Chemicznych. Pozostała część odpadów jest zlokalizowana na terenach Skarbu Państwa.

Trwająca od 1995 roku likwidacja zagrożenia jakie stwarzają odpady niebezpieczne po dawnych Zakładach Chemicznych w Tarnowskich Górach napotkała dzisiaj na przeszkody, które uniemożliwiają kontynuację i zakończenie inwestycji. Na etapie pozyskania dofinansowania na kolejny etap zadania Starosta Tarnogórski napotkał szereg przeciwności, które wręcz uniemożliwiają jego uzyskanie. Należą do nich w szczególności:

- egzekucja prowadzona z nieruchomości Skarbu Państwa – byłych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry”; wszczęta na wniosek Przedsiębiorstwa Innowacyjno - Wdrożeniowego "ENPOL" Sp. z o.o. w likwidacji.
- brak wykreślenia przedsiębiorstwa państwowego Zakłady Chemiczne w likwidacji z Krajowego Rejestru Sądowego,
- brak jednoznacznego ustalenia zobowiązanego do likwidacji odpadów zlokalizowanych na terenach prywatnych, tj. na zwałowisku nr 1.

W marcu 2015 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach wszczął przeciwko Zakładom Chemicznym "Tarnowskie Góry" w Tarnowskich Górach w likwidacji egzekucję z nieruchomości, które były przedmiotem zrzeczenia Likwidatora przedsiębiorstwa z 2008 r. i stanowią zasób Skarbu Państwa, którym zarządza Starosta Tarnogórski. Ta okoliczność jest przeszkodą, która nie pozwoli na podpisanie umowy o dofinansowanie kolejnego etapu inwestycji. Warunki, na których można uzyskać dofinansowanie zadania wykluczają objęcie nieruchomości egzekucją.

Do dzisiaj nie została również zakończona sprawa wykreślenia przedsiębiorstwa państwowego Zakłady Chemiczne "Tarnowskie Góry" w Tarnowskich Górach w likwidacji z Krajowego Rejestru Sądowego.

W październiku 2014 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach X Wydział Gospodarczy zadecydował o wykreśleniu Zakładów Chemicznych z rejestru, a następnie w maju 2015 r. to postanowienie uchylił z uwagi na przesłankę nie zaspokojenia lub zabezpieczenia wierzytelności wierzycieli przedsiębiorstwa. W tych okolicznościach do czasu wykreślenia Zakładów Chemicznych z rejestru adresatem decyzji nakazujących usunięcie odpadów z terenów należących do osób prywatnych jest to przedsiębiorstwo.

W związku z powyższym Starosta Tarnogórski w chwili obecnej nie posiada tytułu do odpadów zlokalizowanych na zwałowisku nr 1, nie ma też możliwości ich wydobycia. Zgodnie z ustawą *o odpadach* wytwórcą odpadów, tj. formalnym ich posiadaczem i zarazem podmiotem zobowiązanym do ich usunięcia są nadal Zakłady Chemiczne w Tarnowskich Górach.

Dodać należy, że w przeszłości podejmowano działania w celu pozyskania do zasobu Skarbu Państwa nieruchomości prywatnych, na których zlokalizowane jest zwałowisko odpadów nr 1. Od 2004 r. kilkakrotnie Starosta Tarnogórski prowadził negocjacje z prywatnymi współwłaścicielami w sprawie nabycia przedmiotowych gruntów do zasobu Skarbu Państwa w drodze umowy sprzedaży. Nie przyniosły one oczekiwanego rezultatu.

W 2005 r. podjęto próbę uzyskania decyzji ustalającej lokalizację inwestycji celu publicznego, polegającego na unieszkodliwieniu odpadów i rekultywacji terenów, będącej podstawą wszczęcia postępowania wywłaszczeniowego. Jednakże z uwagi na brak w "katalogu celów publicznych" zapisu dotyczącego usuwania odpadów niebezpiecznych, w toku postępowania dwukrotnie uchylano decyzje Burmistrza Miasta Tarnowskie Góry w tym zakresie. W związku z tym przedstawiono propozycję inicjatywy ustawodawczej w sprawie zmiany ustawy *o gospodarce nieruchomościami* w zakresie poszerzenia katalogu celów publicznych, która pozwoliłaby na wywłaszczenie nieruchomości. Inicjatywa ta nie została jednak zrealizowana.

Przeszkody, o których mowa powyżej mogą być usunięte poprzez:

- uregulowanie zobowiązań Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach wobec Przedsiębiorstwa Innowacyjno - Wdrożeniowego "ENPOL" Sp. z o.o. w likwidacji,
- umorzenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego z nieruchomości Skarbu Państwa,
- wykreślenie przedsiębiorstwa Zakłady Chemiczne "Tarnowskie Góry" w Tarnowskich Górach z Krajowego Rejestru Sądowego,
- uregulowanie stanu formalno-prawnego odpadów zlokalizowanych na zwałowisku nr 1.

Pokonanie tych przeszkód wykracza poza właściwość i możliwości reprezentującego Skarb Państwa Starosty Tarnogórskiego. Jednocześnie ich usunięcie jest niezbędne do uzyskania dofinansowania na kompleksowe unieszkodliwienie odpadów i zakończenie całej inwestycji.